

**POLITISKO  
AMATPERSONU  
INTEGRITĀTES  
RISKU ANALĪZE UN  
IZVĒRTĒJUMS**



Valsts kanceleja  
Rīga 2022

## Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Vispārīgie jautājumi .....	5
1.1. Risku analīze .....	5
1.2. Integritāte.....	5
1.3. Politiskās amatpersonas izpildvarā.....	6
2. Integritātes risku identificēšana, analīze un novērtēšana .....	7
2.1. Valdības un nozares politikas veidošana .....	7
2.2. Valdības un nozares politikas īstenošana un koordinēšana .....	8
2.3. Padotībā esošo amatpersonu iecelšana un dienesta gaita .....	9
2.4. Politisko amatpersonu rīcība interešu konflikta situācijā. Rīcība ar iestādes līdzekļiem un darbā gūtās informācijas izmantošana .....	11
2.5. Priekšvēlēšanu aģitācija un politisko partiju finansēšana .....	11
3. Risku analīzes validācija .....	13
Politisko amatpersonu integritātes riski .....	14

## Ievads

Politisko amatpersonu integritātes risku analīze un izvērtējums ir izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas – GRECO – 2018. gada 22. jūnijā pieņemtajā novērtējuma ziņojumā par Latviju<sup>1</sup> ietvertu rekomendāciju.

GRECO novērtējuma ziņojumā norādīja, ka:

"45. [...] GRECO vienmēr piešķirusi lielu nozīmi sistemātiskai riska novērtēšanai kā līdzeklim, lai identificētu valsts iestāžu prakses, kas var apdraudēt to spēju pildīt sabiedrisko pakalpojumu funkcijas objektīvi un atbildīgi, paredzot jaunas problēmas un ierosinot efektīvus līdzekļus to novēršanai. Pienācīgs integritātes risku novērtējums ir priekšnoteikums, arī lai izstrādātu un atjauninātu ētikas noteikumus un striktus noteikumus, tostarp uzvedības kodeksus [...], regulētu PAIF [personas, kurām uzticētas augstākās izpildvaras funkcijas] un īstenotu šos noteikumus, izmantojot pret korupciju noturīgas procedūras un prakses."

Rezultātā GRECO izteica Latvijai šādu rekomendāciju:

**"iii. sistemātiski analizēt ar integritāti saistītus riskus, ar kuriem, pildot pienākumus, var saskarties Ministru kabineta locekļi, kā arī citas politiskas amatpersonas un ārštata konsultatīvie darbinieki (un personas ar līdzvērtīgu statusu), kā arī noteikt un īstenot piemērotus pasākumus to novēršanai (45. punkts)".**

Pamatojoties uz GRECO rekomendāciju, Valsts kanceleja sagatavoja politisko amatpersonu integritātes risku analīzi un izvērtējumu (turpmāk – risku analīze).

Risku analīzes izstrādes procesā ir notikušas intervijas ar politikajām un valsts pārvaldes amatpersonām, lai pārbaudītu sākotnēji veikto analīzi. Pēc minētajām intervijām dokuments ir papildināts un precizēts. Vienlaikus intervijas ir devušas papildu ieskatu jautājumos, ar kuriem ikdienā sastopas politiskās amatpersonas.

Valsts kancelejas izstrādātā risku analīze ir metodisks materiāls, kurā aprakstīti iespējamie integritātes riski, ar kuriem savā ikdienas darbā var saskarties politiskās amatpersonas.

Risku analīzes mērķis ir veicināt izpratni par integritātes riskiem, kas ir specifiski politikajām amatpersonām, kā arī veicināt šo personu godprātīgu un atbildīgu rīcību un sabiedrības uzticēšanos valsts institūcijām.

Veicināt sabiedrības uzticēšanos – tā ir viena no Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam stratēģiskajām prioritātēm. Nacionālajā attīstības plānā uzsvērts, ka demokrātiskā valstī svarīgs ir tiesiskums un laba pārvaldība, kā arī publisko institūciju un sabiedrības sadarbība vienotu attīstības mērķu, risinājumu un labākas nākotnes vārdā, ievērojot gan vides, gan sabiedrības, gan arī tautsaimniecības intereses.<sup>2</sup>

Latvijā sabiedrības uzticēšanās valdībai un politikajām partijām ir zem ES vidējā rādītāja un atpaliek no Igaunijas un Lietuvas (valdībai Latvijā drīzāk uzticas 26 %,

<sup>1</sup> GRECO ziņojums angļu un latviešu valodās ir pieejams šeit: GRECO. 5. novērtēšanas kārtā. Latvijas novērtējuma ziņojums, <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/round-5-new>

<sup>2</sup> Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam, <https://pkc.gov.lv/lv/nap2027>

bet ES vidēji – 37 %, politiskajām partijām Latvijā drīzāk uzticas 10 %, bet ES vidēji – 21% iedzīvotāju).<sup>3</sup>

OECD<sup>4</sup> norāda, ka tieši politisko līderu un vadītāju piemērs, viņu atklātība, piemēram, par saviem ienākumiem, interesēm, kuras tie pārstāv, atbildība un godīgums, piemēram, izvairīšanās no interešu konflikta, ir spēcīgs stimuls, kas var ietekmēt uzticēšanos. "Kad valdības līderi rīkojas atbilstoši plašāk noteiktām godprātības vērtībām, tie parāda iedzīvotājiem, ka viņiem un tāpat arī valdības institūcijām var uzticēties".<sup>5</sup>

Risku analīze ir paredzēta gan politiskajām amatpersonām, gan valsts institūcijām, kurās strādā politiskās amatpersonas vai kuru uzdevums ir godprātīgas un atbildīgas rīcības veicināšana publiskajā sektorā. To var izmantot institūcijas pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādē, izpratnes veicināšanas pasākumos u. tml.

---

<sup>3</sup> Standarta Eurobarometra 95 dati 2021. gadā.

<sup>4</sup> Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Economic Co-operation and Development Organisation*, OECD)

<sup>5</sup> OECD (2017), *Trust and Public Policy: How Better Governance Can Help Rebuild Public Trust*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris.

# 1. Vispārīgie jautājumi

## 1.1. Risku analīze

Plašākā nozīmē **risk**s ir iespējamība, ka iestāsies kāds nevēlams notikums un negatīvi ietekmēs iestādes darbu.<sup>6</sup>

**Risku analīze** ir izpildvarā nodarbināto politisko amatpersonu kā integritātes riskam pakļauto amatu izvērtējums, kas ietver riskam pakļauto jomu un darbību identificēšanu un analīzi. Risku analīzes mērķis ir izveidot kontroles vidi, kas iespēju robežās samazina identificēto risku iestāšanās iespējamību un negatīvo ietekmi uz iestādes (valsts institūciju) darbu.

Daļa no risku pārvaldības parasti ir risku novērtēšana un atbilstošu pasākumu ieviešana, lai mazinātu risku iestāšanos. Šajā analīzē iekļautas jomas un darbības, kurās var rasties integritātes riski, tomēr nav veikta detalizētāka riska līmeņa novērtēšana, proti, vai konkrētais risks ir ar vidēju, augstu vai ļoti augstu varbūtību. Šāds novērtējums ir atkarīgs no konkrētās amatpersonas un institūcijas, kurā tā ir nodarbināta. Šādu novērtējumu būtu lietderīgi veikt politiskās amatpersonas darbībai vai institūcijai, kura vēlas veikt pasākumus noteiktā riska mazināšanai.

## 1.2. Integritāte

Publiskā sektora **integritāte** nozīmē kopīgo ētisko vērtību, principu un normu konsekventu ievērošanu un atbilstību tiem, lai publiskajā sektorā pārstāvētu sabiedrības intereses un piešķirtu prioritāti sabiedrības, nevis privātām interesēm.<sup>7</sup>

Integritāte nozīmē, ka valsts varas pārstāvji izvairās nonākt personu vai organizāciju ietekmē, kas var censties tos nepienācīgi ietekmēt attiecībā uz darba pienākumu veikšanu. Viņi nedrīkstētu rīkoties vai pieņemt lēmumus nolūkā gūt finansiālu vai cita veida labumu sev, ģimenei vai draugiem.<sup>8</sup>

Integritātei ir divas dimensijas – godīgums un veselums. Vārds "integritāte" cēlies no latīņu valodas vārda "Integritas", kas nozīmē pilnību, veselumu, autentiskumu, patiesumu, skaidrību.

OECD skaidro, ka integritāte ir rīcība, kura iztur sabiedrības kritiku: ja Jūsu rīcību nākamajā dienā aprakstītu laikraksts, visi varētu piekrist, ka jūs rīkojāties pareizi, balstoties tajā informācijā, kura jums bija.<sup>9</sup>

Tātad **integritāte ir godprātīga un atbildīga rīcība, kā arī atklātībā un caurskatāmībā balstīta darbība**. Piemēri: atbildīgs, pamatots lēmums, kā rīkoties ar valsts resursiem, atturēšanās no kādas rīcības, kurā amatpersona ir personīgi ieinteresēta, savas varas pozīcijas neizmantošana, lai gūtu nepienācīgu labumu vai kādam piešķirtu nepelnītu priekšrocību, neiecietība pret kukuļošanu, atklātība par pārstāvētajām interesēm, publiskota tikšanās ar sabiedrības pārstāvjiem, piemēram, uzņēmējiem.

<sup>6</sup> Latvijas Republikas Valsts kontroles ziņojums "Vai publiskais sektors ir gatavs noteikt un novērst "naudas atmazgāšanas" un sankciju pārkāpšanas riskus?", 29. lpp. Pieejams: [www.lrvk.gov.lv/lv/getrevisionfile/29529-is2sESOfpUCrMW0CPHoxPe9BY00U\\_N02.pdf](http://www.lrvk.gov.lv/lv/getrevisionfile/29529-is2sESOfpUCrMW0CPHoxPe9BY00U_N02.pdf)

<sup>7</sup> OECD Padomes Rekomendācija par integritāti publiskajā sektorā. OECD, Parīze, 2017. Pieejams: [www.mk.gov.lv/lv/media/544/download](http://www.mk.gov.lv/lv/media/544/download)

<sup>8</sup> *Seven Principles of Public Life*. Pieejams: [www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life](http://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life)

<sup>9</sup> OECD (2020), OECD Public Integrity Handbook, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac8ed8e8-en>.

### 1.3. Politiskās amatpersonas izpildvarā

Valsts pārvaldes iekārtas likums nošķir divus jēdzienus – politiskās un pārvaldes amatpersonas. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. pantu **politiska amatpersona** ir amatpersona, kuru ievēlē vai ieceļ, pamatojoties uz politiskiem kritērijiem, savukārt **pārvaldes amatpersona** ir civildienesta ierēdnis vai iestādes darbinieks, kuru ieceļ amatā vai pieņem darbā, pamatojoties uz profesionāliem kritērijiem.

Ievērojot minētos jēdzienus, **izpildvaras politiskās amatpersonas ir:**

- Ministru kabineta locekļi (Ministru prezidents, ministri, Ministru prezidenta biedrs un īpašu uzdevumu ministrs),
- parlamentārais sekretārs,
- Ministru kabineta locekļa biroja vadītājs,
- Ministru kabineta locekļa padomnieki, konsultanti, palīgi.

Ministru kabineta loceklim var būt arī ārštata padomnieki jeb ārštata konsultatīvie darbinieki. Lai gan šīs personas nav uzskatāmas nedz par politiskām, nedz pārvaldes amatpersonām atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumam, šo amatpersonu risku analīze šī dokumenta ietvaros ir nepieciešama, jo – līdzīgi kā konsultatīvās amatpersonas – tās ir pietuvinātas Ministru kabineta loceklim, un to pienākumos ietilpst Ministru kabineta locekļa konsultēšana attiecīgajā jomā.<sup>10</sup>

Ievērojot minēto, kā arī GRECO ziņojumā norādīto nepieciešamību novērtēt arī ārštata konsultatīvo darbinieku integritātes riskus, šīs risku analīzes ietvaros vienkopus analizēti gan politisko amatpersonu, gan ārštata konsultatīvo darbinieku integritātes riski, it īpaši ņemot vērā ārštata konsultatīvo darbinieku pienākumus un ciešo saikni ar Ministru kabineta locekli.

---

10 Plašāku ieskatu par izpildvaras politisko amatpersonu pienākumiem un funkcijām sniedz Valsts kancelejas **Vadlīnijas izpildvaras politisko un pārvaldes amatpersonu sadarbībai**, pieejamas: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/6435/download>

## 2. Integritātes risku identificēšana, analīze un novērtēšana

Latvijā līdz šim nav ticis izstrādāts politisko amatpersonu integritātes risku izvērtējums. Ievērojot to, šo dokumentu nākotnē ir iespējams papildināt un aktualizēt, ietverot arvien jaunus aspektus, ja tādi parādās, vai izslēgt kādus no šobrīd identificētajiem, ja tie būs zaudējuši savu aktualitāti.

Šajā integritātes risku analīzē ņemtas vērā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) Vadlīnijās par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā ietvertās atziņas. Minētās vadlīnijas KNAB izstrādāja, lai nodrošinātu Ministru kabineta 2017. gada 17. oktobra noteikumu Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" izpildi un veicinātu izpratni par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām.<sup>11</sup>

Lai analizētu ar integritāti saistītos riskus, pirmkārt, tika apzinātas politisko amatpersonu funkcijas, uzdevumi un pienākumi, proti, politisko amatpersonu kompetences un loma valsts pārvaldībā.

Otrkārt, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās politisko amatpersonu kompetences, Valsts kanceleja izvirzīja sešas jomas un katrā no tām identificēja tās darbības, kuras var būt pakļautas integritātes riskiem:

- 1) valdības un nozares politikas veidošana;
- 2) valdības un nozares politikas īstenošana un koordinēšana;
- 3) padotībā esošo amatpersonu iecelšana un dienesta gaita;
- 4) politisko amatpersonu riski interešu konflikta jomā. Rīcība ar iestādes līdzekļiem un darbā gūtas informācijas izpaušana;
- 5) priekšvēlēšanu aģitācija un politisko partiju finansēšana;
- 6) sabiedrības uzticēšanās un valsts un publiskā sektora tēla un reputācijas riski (horizontālais risks neatkarīgi no jomas).

### 2.1. Valdības un nozares politikas veidošana

Valdības, kā arī nozares politikas veidošana ir komplekss process, kur katrai amatpersonai ir sava loma un uzdevumi. Tas, kā šo procesu var ietekmēt konkrētā politiskā amatpersona, ir tiešā veidā atkarīgs no amatpersonas kompetences un pienākumiem. Līdz ar to turpinājumā sniegts neliels ieskats politisko amatpersonu pienākumos, kas attiecīgi rada ietekmi uz valdības vai attiecīgās nozares politikas veidošanu.

Atbilstoši Ministru kabineta iekārtas likuma 6. panta pirmajai daļai Ministru prezidents vada Ministru kabineta darbu un nosaka tā galvenās politiskās vadlīnijas, kā arī nodrošina, ka tiek izstrādāta un īstenota Deklarācija par Ministru kabineta iecerēto darbību un rīcības plāns tās īstenošanai.

Savukārt ministrija ir attiecīgās valsts pārvaldes nozares vadošā (augstākā) iestāde, un tā piedalās nozares politikas izstrādāšanā. Ministrs ir atbildīgs par pārstāvētās nozares un valdības politikas veidošanu, kā arī tās īstenošanu un koordinēšanu atbilstoši kompetencei. Ministrs vada ministrijas darbu, nosaka nozares prioritātes un pieņem stratēģiskus lēmumus, kuru pieņemšanas procesā būtiska ir politiskā izšķiršanās.

---

<sup>11</sup> Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, 2018. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/765/download>

Nozares politikas izstrādi ministrijā ietekmē dažādi faktori, tostarp iesaistītās puses, kas piedalās politikas izstrādē. Ministrs nevar pārzināt visu nozarē un sabiedrībā notiekošo, līdz ar to Ministru kabineta locekļa birojā parasti ir dažādas konsultatīvās amatpersonas – padomnieki, konsultanti, palīgi, kā arī ārštata konsultatīvie darbinieki, kas noteiktā veidā sniedz Ministru kabineta loceklim palīdzību politikas veidošanā. Vienlaikus šīm amatpersonām tādējādi rodas iespēja ietekmēt ministru sev vēlamā virzienā, veidojot konkrēto politiku. Tiešā veidā tas nav nekas aizliegts, jo šādu amatpersonu atrašanās Ministru kabineta locekļa biroja sastāvā ir paredzēta normatīvajos aktos. Piemēram, tieši ārštata konsultatīvie darbinieki ir personas, kurām normatīvajos aktos noteikta kompetence konsultēt Ministru kabineta locekli par valsts politikas izstrādi un īstenošanu Ministru kabineta locekļa vadītajā nozarē, kā arī nodrošināt Ministru kabineta locekļa saikni ar sabiedrību. Tomēr jāņem vērā, ka konkrētais padomnieks vai ārštata konsultatīvais darbinieks var sniegt padomus, pārstāvot noteiktas intereses.

Arī parlamentārais sekretārs var būt pakļauts līdzīgiem riskiem kā Ministru kabineta locekļa konsultatīvās amatpersonas un darbinieki, tostarp ārštata konsultatīvie darbinieki, jo atbilstoši attiecīgā Ministru kabineta locekļa kompetencei uztur saikni ar Saeimu un tās komisijām, pārstāv attiecīgo Ministru kabineta locekli likumdošanas procesā Saeimā, piedalās likumprojektu sagatavošanā un izskatīšanā.

## **2.2. Valdības un nozares politikas īstenošana un koordinēšana**

Paralēli jaunu iniciatīvu veidošanai vienlaikus ir nepieciešams īstenot un koordinēt jau izstrādātās un pieņemtās politikas iniciatīvas, kā arī īstenot valsts pārvaldes darba procesus, lai valsts aparāts sekmīgi strādātu un pildītu savas funkcijas. Tādējādi šī procesu grupa aptver tās funkcijas, kas vairāk saistītas ar iestāžu ikdienas darbu un tā organizēšanu, protams, ievērojot, ka to pilnībā nevar atdalīt arī no nozares politikas veidošanas un šie procesi ir savstarpēji saistīti un ikdienā mijiedarbojas.

Viens no būtiskiem aspektiem iestādes vai ministrijas darba ikdienā ir rīkojumu došanas kompetence, proti, politisko amatpersonu tiesības dot rīkojumus pārvaldes amatpersonām. Šis jautājums ir plašāk analizēts Valsts kancelejas izstrādātajās [Vadlīnijās izpildvaras politisko un pārvaldes amatpersonu sadarbībai](#), kurās detalizēti analizētas tieši rīkojumu došanas tiesības. Apkopojot galvenās atziņas, kas minētas Vadlīnijās par politisko amatpersonu tiesībām dot rīkojumus pārvaldes amatpersonām, secināms, ka:

- Ministru kabineta loceklis un parlamentārais sekretārs var dot rīkojumus ministrijas pārvaldes amatpersonām, kas par saņemto rīkojumu informē augstāku amatpersonu;
- Ministru kabineta locekļa konsultatīvo amatpersonu un ārštata konsultatīvo amatpersonu tiesības dot rīkojumus pārvaldes amatpersonām nosaka attiecīgais Ministru kabineta loceklis. Arī šajā gadījumā pārvaldes amatpersona informē augstāku amatpersonu par saņemto rīkojumu.

Pārvaldes amatpersonai ir nepieciešams informēt augstāku amatpersonu par saņemto rīkojumu, lai gan tās tiešais vadītājs, gan ministrijas vai iestādes vadība būtu informēti par saņemto uzdevumu. Tas, kā šīs amatpersonas ir nepieciešams informēt, var būt noteikts iestādes iekšējos normatīvajos aktos.

Lielākajā daļā gadījumu politisko amatpersonu tiesības dot rīkojumus pārvaldes amatpersonai ir daļa no iestādes darba organizācijas un nav nekas



neparasts, taču atsevišķos gadījumos rīkojumu došana var pārsniegt politiskās amatpersonas kompetences robežas.

Veidojot risku analīzi, tika identificētas vairākas jomas, piemēram, publisko iepirkumu process un valsts kapitālsabiedrību pārvaldība, kurās iespējams sastapties ar tādu rīkojumu došanu no politisko amatpersonu puses, kas ir pretrunā ar politisko un pārvaldes amatpersonu kompetenču nošķiršanu un var radīt risku saistībā ar negodprātīgu minēto procesu nodrošināšanu.

Politisko amatpersonu rīcība, kas var radīt integritātes risku, nav saistāma tikai ar rīkojumu došanu, tā var būt arī kāda pārvaldes amatpersonas pieņemta rīkojuma vai lēmuma atcelšana, kas var ietekmēt citu personu intereses. Nenoliedzami, šeit ir jānodala tie gadījumi, kad ministram ir tiesības atcelt prettiesisku pārvaldes amatpersonas lēmumu, no tiem gadījumiem, kad ministrs atceļ sev vai sev pietuvinātām personām neizdevīgu pārvaldes amatpersonas lēmumu.

Īpaši būtiski ir politisko amatpersonu radītie riski, kas apdraud valsts sektora reputāciju un sabiedrības uzticēšanos valsts institūcijām. Valsts kontrole savā revīzijas ziņojumā secināja, "ka publiskā sektora darbībā pastāv vismaz piecas riska jomas, kurās pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes var potenciāli saskarties ar NILLTPF [Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana] un sankciju regulējuma pārkāpumu iestāšanās riskiem: darījumi ar nevalstiskajām organizācijām, publiskie iepirkumi, darījumi ar politiski nozīmīgām personām, ārvalstu darījumi, nekustamā īpašuma atsavināšana."<sup>12</sup> Tādējādi ir svarīgi veikt nepieciešamās pārbaudes un izveidot atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, lai iestāde netiktu pakļauta riskam, kas saistīts ar NILLTPF un sankciju regulējumu pārkāpšanu. Tā rezultātā var tikt radīts kaitējums gan pašas institūcijas, gan valsts reputācijai un tēlam. Arī politiskajām amatpersonām ir jābūt izpratnei par sankciju pārkāpuma riskiem un to ietekmi ne tikai uz konkrēto nozari vai iestādi, bet arī uz politisko spēku un valsti kopumā.

### **2.3. Padotībā esošo amatpersonu iecelšana un dienesta gaita**

Lai gan amatpersonu atlases un citi ar dienesta gaitu saistītie procesi ir detalizēti regulēti normatīvajos aktos, praksē var veidoties situācijas, kad politiskās amatpersonas pieņem tiesiski apšaubāmus lēmumus vai tādus, kuros ir personiski ieinteresētas.

Ministru kabineta locekļiem ir plaša kompetence attiecībā uz tiem tieši padoto amatpersonu dienesta gaitu, sākot no atlases procesa un beidzot ar atbrīvošanu no amata. Minētā kompetence galvenokārt ir attiecināma uz ministram tieši padotām amatpersonām, piemēram, ministrijas valsts sekretāru, kā arī padotības iestāžu vadītājiem un citām ministram tieši padotām amatpersonām. Taču, ja ministrs pārņem iestādes vadītāja administratīvo funkciju pildīšanu, tad viņam paveras arī plašāka kompetence attiecībā uz ministrijā vai iestādē nodarbināto personu dienesta vai darba gaitām.

Ja iestādes vadītāja vieta kļūst vakanta, ir divas iespējas, kā šo vakanci aizpildīt. Pirmā iespēja ir cita valsts civildienesta ierēdņa pārceļšana iestādes vadītāja amatā, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 37. pantu. Minētā norma paredz, ka, lai nodrošinātu labu pārvaldību, ir sevišķi civildienesta uzdevumu efektīvu izpildi un sabiedrības uzticību civildienestam, kā arī veicinātu ierēdņa kvalifikācijas izaugsmi, ierēdņi, neizsludinot atklātu pretendentu konkursu un motivējot pārceļšanas pieļaujamību un lietderību, var pārceļt jebkurā citā

---

<sup>12</sup> Latvijas Republikas Valsts kontroles ziņojums "Vai publiskais sektors ir gatavs noteikt un novērst "naudas atmazgāšanas" un sankciju pārkāpšanas riskus?", 8. lpp. Pieejams: [https://www.lrvk.gov.lv/lv/getrevisionfile/29529-is2sESOfpUCrMW0CPhoxPe9BY00U\\_N02.pdf](https://www.lrvk.gov.lv/lv/getrevisionfile/29529-is2sESOfpUCrMW0CPhoxPe9BY00U_N02.pdf)

ierēdņa amatā uz noteiktu vai nenoteiktu laiku tajā pašā vai citā iestādē. Lai gan ierēdņa pārcelšana citā amatā ir Valsts civildienesta likumā reglamentēts un tiesisks veids kā ierēdnis var nokļūt citā amatā, tomēr atsevišķos gadījumos iestādes vadītāja pārcelšana citā amatā var tikt izmantota neatbilstoši tās mērķim. Otra iespēja ir atklāta pretendentu konkursa organizēšana uz vakanto iestādes vadītāja amatu saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 9. jūnija noteikumiem Nr. 293 "Valsts tiešās pārvaldes iestāžu vadītāju atlases kārtība". Lēmumu par atklāta pretendentu konkursa izsludināšanu uz iestādes vadītāja amatu pieņem attiecīgais Ministru kabineta loceklis. Tādējādi ministram ir tieša iespēja ietekmēt veidu, kā tiek aizpildīta vakanta iestādes vadītāja amata vieta, proti, ministram ir rīcības brīvība, kuru potenciāli var izmantot negodprātīgi, piemēram, lai iestādes vadītāja amatā ieceltu kādu pietuvinātu personu.

Valsts civildienesta likuma 11. panta otrā daļa paredz, ka pretendentu iestādes vadītāja amatā uz pieciem gadiem ieceļ ministrs, Valsts kancelejas direktoru un Pārresoru koordinācijas centra vadītāju – Ministru prezidents. Savukārt Valsts civildienesta likuma 37. panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par pārcelšanu arī pieņem ministrs. Tādējādi ministrs ir tā politiskā amatpersona, kas attiecībā uz padotībā esošo iestāžu vadītājiem pieņem gala lēmumu par viņu iecelšanu vai pārcelšanu.

Iestādes vadītājs amatā netiek iecelts uz nenoteiktu laiku, viņa pilnvaru termiņš ir ierobežots, un tas ir pieci gadi. Atbilstoši Valsts civildienesta likuma 11. panta otrajai daļai ministra vai attiecīgi Ministru prezidenta kompetencē ir lemt par iestādes vadītāja termiņa pagarināšanu. Pieņemot lēmumu termiņu nepagarināt, Ministru kabineta loceklim tas ir jāpamato.

Ministrs ar savu lēmumu var ietekmēt arī sev tieši padotu nodarbināto atlīdzību. Attiecīgais Ministru kabineta loceklis kā iestādes vadītāja tiešais vadītājs ir tiesīgs noteikt padoto iestāžu vadītāju atlīdzību, tostarp lemjot par dažādu motivējošu bonusu piešķiršanu, piemēram, prēmijām, piemaksām un naudas balvām. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 29. janvāra noteikumu Nr. 66 "Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību" 10. punktu iestādes vadītāja mēnešalgu nosaka ministrs, bet Valsts kancelejas direktora un Pārresoru koordinācijas centra vadītāja – Ministru prezidents.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārtbildības likuma 18. pantā paredzētas tās amatpersonas, kurām ir tiesības ierosināt disciplinārlietu pret ierēdni. Atbilstoši šai normai tiesības ierosināt disciplinārlietu ir tādām politiskām amatpersonām kā Ministru prezidentam, Ministru kabineta loceklim – par padoto iestāžu ierēdņiem un finanšu ministram – par tiesību aktiem neatbilstošu rīcību ar budžeta un finanšu līdzekļiem.

Lēmumu disciplinārlietā saskaņā ar Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārtbildības likuma 31. panta otro daļu pieņem iestāde vai amatpersona, kas izskatījusi disciplinārlietu. Pie noteiktiem soda veidiem lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu ierēdnim, kuru amatā apstiprina Ministru kabinets (piemēram, Valsts civildienesta likuma 11. panta trešā daļa), pieņem Ministru kabineta pilnvarotā persona, pamatojoties uz Ministru kabineta lēmumu.

Ministru kabineta locekļiem ir ne tikai kompetence attiecībā uz disciplinārlietas ierosināšanu un gala lēmuma pieņemšanu, bet arī tiesības pārņemt pret viņa padotībā esošo iestāžu ierēdņiem ierosināto disciplinārlietu un nodot to izskatīšanai tās iestādes augstākai iestādei, kurā ierēdnis pilda valsts civildienestu.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 24. panta pirmā daļa paredz, ka savas darbības nodrošināšanai Ministru kabineta loceklis uz pilnvaru laiku var pieņemt darbā konsultatīvās amatpersonas un darbiniekus un izveidot biroju. Konsultatīvo amatpersonu kompetenci tiešās pārvaldes iestādē, it īpaši tiesības dot rīkojumus pārvaldes amatpersonām, nosaka Ministru kabineta loceklis. Darba līgumu ar

konsultatīvajām amatpersonām vai darbiniekiem Ministru kabineta loceklis slēdz uz savu pilnvaru laiku. Ministru kabineta loceklim ir tiesības jebkurā laikā uzteikt līgumu ar konsultatīvo amatpersonu vai darbinieku, nenorādot uzteikuma iemeslus.

Ministru kabineta 2003. gada 20. maija noteikumu Nr. 263 "Valsts kancelejas nolikums" 16. punkts paredz, ka Ministru prezidenta biroju vada biroja vadītājs, savukārt 17. punktā noteikts, ka Ministru prezidenta biroja darbinieki ir tieši pakļauti Ministru prezidenta biroja vadītājam.

#### **2.4. Politisko amatpersonu rīcība interešu konflikta situācijā. Rīcība ar iestādes līdzekļiem un darbā gūtās informācijas izmantošana**

Būtiskus integritātes riskus rada rīcība interešu konflikta situācijā. Saskaņā ar likumu "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 4. panta pirmās daļas 3. un 5. punktu politiskās amatpersonas (izņemot ārštata konsultatīvos darbiniekus, ja viņi nesaņem atlīdzību) ir valsts amatpersonas, un uz viņām attiecas likumā noteiktie ierobežojumi interešu konflikta jomā.

Līdz ar to – līdzīgi kā pārvaldes amatpersonām – arī politiskajām amatpersonām jāievēro likumā noteiktie ierobežojumi, kas attiecas uz amatu savienošanu, ienākumu gūšanu, komercdarbības veikšanu, dāvanu un ziedojumu pieņemšanu, reklamēšanos, rīkošanos ar publiskas personas mantu, informācijas izmantošanu u. c. ierobežojumiem.

Gan ievērojot normatīvajos aktos, proti likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktās prasības, gan ētikas principus, no politiskajām amatpersonām tiek sagaidīta godprātīga rīcība un atklātība, pieņemot lēmumus un virzot iniciatīvas.

Interesu konflikta novēršanas regulējums palīdz laikus novērst negodprātīgu rīcību un paredz rīcību, kā šādās situācijās nenonākt, piemēram, pienākums informēt par interešu konflikta situāciju vai atļaujas saņemšana, lai savienotu amatus u. c.

Politiskajām amatpersonām rādot piemēru gan sabiedrībai, gan citiem valsts pārvaldē nodarbinātajiem, tiek veicināta savstarpējā uzticēšanās, kas vienlaikus sekmē sadarbību un kopīgu valsts attīstības mērķu sasniegšanu.

Likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 18. pants skaidri paredz, ka valsts amatpersonas, tostarp politiskās amatpersonas, drīkst izmantot publiskas personas institūcijas mantu un finanšu līdzekļus tikai normatīvajos aktos paredzētajiem mērķiem un saskaņā ar tajos noteikto kārtību. Tādējādi rīcība, kuras ietvaros publiskas personas manta tiek izmantota personiskām vai politiskās partijas vajadzībām, rada integritātes risku un no tās ir būtiski atturēties.

Jebkuram nodarbinātajam, tostarp arī politiskai amatpersonai, ir pienākums neizpaust informāciju, kuru tā ir uzzinājusi, pildot pienākumus, vai izmantot to mērķiem, kas nav saistīti ar amata pienākumu pildīšanu. Amatpersonas rīcībā esošā informācija vai viņas iespēja piekļūt noteikta veida informācijai arī var radīt integritātes riskus, piemēram, izpaužot šo informāciju trešajām personām, kas tām var radīt priekšrocības noteiktu jautājumu risināšanā.

#### **2.5. Priekšvēlēšanu aģitācija un politisko partiju finansēšana**

Līdzīgi kā attiecībā uz rīkojumu došanu ir svarīgas konkrētas robežas, kādās darbībās politiskās amatpersonas var iesaistīt ministrijas vai iestādes

nodarbinātos. Proti, viens no identificētajiem riskiem ir ministrijas nodarbināto iesaistīšana priekšvēlēšanu aģitācijas organizēšanā vai īstenošanā. Tas var attiekties ne tikai uz apjomīgiem politisko amatpersonu dotiem uzdevumiem, bet var izpausties arī kā nelieli uzdevumi vai lūgumi veikt kādas darbības, kuras palīdz amatpersonai vai tās pārstāvētajam politiskajam spēkam priekšvēlēšanu procesā. Iestādes nodarbināto iesaistīšana politiskās partijas priekšvēlēšanu aģitācijā saistīta arī ar citu šajā risku analīzē identificētu risku, proti, iestādes līdzekļu neatļautu izmantošanu. Visticamāk, ja priekšvēlēšanu aģitācijas procesā tiks iesaistīts kāds iestādē nodarbinātais, tas izmantos resursus, kas tam pieejami darbavietā. Lai gan šīs analīzes ietvaros riski ir iedalīti jomās, tie nenoliedzami ir savstarpēji saistīti un bieži skatāmi kopsakarā.

Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 2. panta pirmajā daļā ir noteikts, kādā veidā var finansēt politiskās organizācijas (partijas). Atbilstoši šajā likumā noteiktajām normām viens no finansējuma avotiem ir fizisko personu dāvinājumi (ziedojumi), kuru apmērs un ierobežojumi ir noteikti likumā.

Vienlaikus ziedojumi un dažādas labuma izpausmes politiskajām organizācijām, īpaši priekšvēlēšanu periodā, ir viens no identificētajiem riskiem, gatavojot šo risku analīzi. Proti, ziedojums var tikt veikts kā "slēptais kukulis", iespējams, nākotnē saņemot vai cerot saņemt kādu pasūtījumu no konkrētās ministrijas vai iestādes.

### 3. Risku analīzes validācija

Kā norādīts iepriekš, integritātes risku analīzi Valsts kanceleja izstrādāja, galvenokārt balstoties politisko amatpersonu pienākumu un ar to saistīto riskam pakļauto darbību analīzē. Lai iegūtu praktisku redzējumu, ko sniedz politiskās amatpersonas vai personas, kas strādā ar viņām ciešā saskarē, Valsts kanceleja organizēja intervijas. Intervijās tika uzklauts intervējamo personu viedoklis par projektu, un gūtās atziņas ir ietvertas gala dokumentā.

Risku analīzes izstrāde un intervijas ar politiskajām personām ir devušas plašāku ieskatu jautājumos, kas skar integritāti un godprātīgu rīcību politisko amatpersonu vidū.

Intervētās personas kopumā atzina, ka Valsts kancelejas identificētie integritātes riski atbilst tiem, ar kuriem politiskās personas var sastapties ikdienas darbā. Arī attiecībā uz ārštata konsultatīvajām amatpersonām identificētie riski ir atbilstoši, jo caurmērā daudzi integritātes riski, kas attiecas uz politiskajām amatpersonām, var potenciāli skart arī ārštata padomniekus.

Vienlaikus starp intervētajām personām atšķīrās viedokļi par to, kuras no identificētajām jomām ir vairāk un kuras mazāk pakļautas integritātes riskiem, parādot, ka integritātes riski var iestāties dažādās jomās. Ņemot vērā intervējamo personu viedokli, risku analīze tika papildināta ar jauniem integritātes risku gadījumiem (piemēram, politisko partiju finansēšana, priekšrocības noteiktām personām u. c.).

Kas attur politiskās amatpersonas no tādu darbību veikšanas, kuras sevī ietver integritātes risku? Būtiska nozīme ir konkrētās politiskās amatpersonas vērtībām un personiskajiem uzskatiem, kā arī tam, kāda ir tā brīža politiskā kultūra Latvijā un konkrētajā politiskajā vidē. Svarīgi ir arī tas, kādi ir sabiedrības uzskati par to, kas ir un kas nav pieļaujams. Politiskajām amatpersonām ir svarīga sabiedrības uzticība. Līdz ar to, valdošā nostāja sabiedrībā var atturēt politisko amatpersonu pieļaut kādu no risku analīzē minētajām darbībām.

Intervētās personas atzina, ka, lai palīdzētu izprast pareizas rīcības modeļus un izvairītos no tādu darbību veikšanas, kas var radīt ar integritāti saistītus riskus, ir nepieciešami **informatīvie materiāli, ar kuriem politiskajai amatpersonai jāiepazīstas, stājoties amatā.**

Lai gan vairāki aspekti, kas saistīti ar politisko amatpersonu darbību, ir regulēti normatīvajos aktos, tomēr ir pietiekami plašs jautājumu loks, par kuriem būtu nepieciešams informēt personas, kas sāk strādāt kā politiskās amatpersonas un kuras bieži šādā amatā un valsts institūcijās nonāk pirmo reizi. Tas palīdzētu novērst arī iespējamus integritātes riskus un negodprātīgu rīcību nezināšanas un izpratnes trūkuma dēļ.

Arī **apmācības** politiskajām amatpersonām palīdzētu orientēties dažādās situācijās, kā arī ar integritāti un godprātību saistītajos jautājumos. Valsts kancelejas izstrādātā plāna "Publiskajā pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības plāns 2021.–2027. gadam"<sup>13</sup> 1.3. pasākums paredz izglītēt politiskās amatpersonas un augstākās amatpersonas, augstākā līmeņa vadītājus priekšzīmīgas attieksmes un rīcības attīstībai. Viens no iecerētajiem pasākumiem ir obligātas īsas ievada e-mācības politiskajām amatpersonām, stājoties amatā.

<sup>13</sup> Publiskajā pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības plāns 2021.–2027. gadam. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/325395-par-publiskaja-parvalde-nodarbinato-macisanas-un-attistibas-planu-20212027-gadam>

## Politisko amatpersonu integritātes riski

Nr. p.k.	Amatpersonas funkcija, kompetence vai joma, ar kuru saistās integritātes risks	Integritātes riski un to piemēri	Amatpersonas, kas pakļautas riskam					
			Ministru prezidents	Ministru kabineta locekļi	MK locekļa biroja vadītājs	Parlamentārais sekretārs	MK locekļa padomnieki, konsultanti, palīgi	Ārštata konsultatīvie darbinieki
<b>1. Valdības un nozares politikas veidošana</b>								
1.1.	Valdības un nozares politikas un budžeta veidošana	<p>1) <b>Valdības un nozares politiku veido un īsteno, kā arī lēmumus pieņem konkrētas personas, uzņēmuma, organizācijas vai kādas grupas interesēs – noteiktu interešu lobēšana.</b> Piemēram, tiek pieņemts lēmums, kas paredz īpaši labvēlīgus nosacījumus kādai noteiktai uzņēmumu grupai. Budžeta apstiprināšanā ņem vērā privātas intereses.</p> <p>2) <b>Valdības un nozares politiku veido un īsteno, kā arī lēmumus pieņem, ņemot vērā personisku ieinteresētību vai atrodoties interešu konflikta situācijā.</b> Piemēram, tiek "bremzēta" reforma, kuru atbalsta sabiedrība un kura ir ekonomiski pamatota, taču uzņēmumam, kurā amatpersonai ir intereses, tas nav izdevīgi.</p>	X	X				
1.2.	Ministru kabineta locekļa pārstāvēšana Saeimā un saiknes uzturēšana ar Saeimu un tās komisijām, piedalīšanās likumprojektu sagatavošanā un izskatīšanā	<p>1) <b>Darbība konkrētas personas, uzņēmuma, organizācijas vai kādas grupas interesēs – noteiktu interešu lobēšana.</b> Piemēram, iesniedz priekšlikumus par grozījumiem likumprojektā, kas atbilst kāda ministra pārstāvētās partijas finansētāja interesēm.</p> <p>2) <b>Prettiesiska labuma, dāvanas vai kukuļa pieņemšanas risks.</b> Piemēram, virza priekšlikumu, par kuru šai amatpersonai ir apsolīts kāds labums.</p> <p>3) <b>Darbā gūtās informācijas izmantošana, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> Piemēram, nodod darbā gūtu informāciju uzņēmumam, kurā ir intereses.</p>				X		
						X		
						X		

1.3.	Ministru kabineta locekļiem iesniegto tiesību aktu projektu un citu dokumentu izvērtēšana un tālāka virzīšana	1) <b>Darbība konkrētas personas, uzņēmuma, organizācijas vai kādas grupas interesēs – noteiktu interešu lobēšana.</b> <u>Piemēram</u> , projektā ierosina iekļaut kādai ar ministru personīgi vai pārstāvēto partiju saistītai privātpersonai izdevīgu, taču objektīvi nepamatotu regulējumu.			X		X	
		2) <b>Prettiesiska labuma, dāvanas vai kukuļa pieņemšanas risks.</b> <u>Piemēram</u> , virza priekšlikumu, par kuru šai amatpersonai ir apsolīts kāds labums.			X		X	
		3) <b>Darba vidē gūtās informācijas izmantošana, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , pēc ministra lūguma vai padomnieka iniciatīvas nepamatoti nodod darbā iegūtu informāciju kādam uzņēmumam.			X		X	
1.4.	Ministru kabineta locekļa konsultēšana, padomu un priekšlikumu sniegšana par nozares politiku, politiskā analīze, problēmas noskaidrošana un priekšlikumu sagatavošana	1) <b>Noteiktu priekšlikumu, interešu lobēšana.</b> <u>Piemēram</u> , priekšlikumu sniegšana, veicinot konkrētu lēmumu pieņemšanu par labu konkrētām personām.			X		X	X
		2) <b>Darba vidē gūtās informācijas izmantošana, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , informācijas nodošana daļai ieinteresēto personu.			X		X	X
		3) <b>Prettiesiska labuma, dāvanas vai kukuļa pieņemšana vai nodošana ministram, kā arī "tirgošanās" ar ietekmi .</b> <u>Piemēram</u> , apmaiņā pret kādas privātpersonas priekšlikuma nodošanu ministram un tā virzīšanu piekrīt saņemt kādu labumu.			X		X	X
<b>2. Valdības un nozares politikas īstenošana un koordinēšana</b>								
2.1.	Publisko iepirkumu process (dalība, ietekmēšana, virzīšana, koordinēšana)	1) <b>Prettiesiska rīcība publiskajā iepirkumā, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , tehniskās specifikācijas izstrāde noteikta uzņēmuma interesēs, noteikta pretendenta virzīšana.	X	X	X	X	X	X
		2) <b>Darba vidē gūtās informācijas izmantošana, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , pretendenta informēšana par citu izteiktajiem piedāvājumiem.	X	X	X	X	X	X
		3) <b>Valsts amatpersonas funkciju izpilde interešu konflikta situācijā.</b> <u>Piemēram</u> , atbilstošu amatpersonu neinformēšana par atrašanos interešu konflikta situācijā.	X	X	X	X	X	X

2.2.	Valsts kapitālsabiedrību pārvaldība, kurās ministrija ir valsts kapitāldaļu turētāja	1) <b>Kapitālsabiedrības pārvaldību veido un īsteno, ievērojot konkrētas partijas vai personiskās intereses.</b> <u>Piemēram</u> , kapitālsabiedrības pārvaldība tiek veidota tā, lai gūtu no tās personisku labumu.		X					
		2) <b>Kapitāla daļu turētāja pārstāvja (parasti ministrijas valsts sekretāra) nomaīņa, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , amatpersonas nomaīņa, lai palīdzētu gūt labumu kādai ieinteresētai personai, kas kā kapitāla daļu turētāja pārstāvis pieņemtu šo personu interesēm labvēlīgākus lēmumus.		X					
2.3.	Rīkojumu došana pārvaldes amatpersonām	1) <b>Apzināta informācijas slēpšana savās vai citas personas interesēs.</b> <u>Piemēram</u> , dodot rīkojumu, netiek atklāta visa nepieciešamā informācija, lai pieņemtu tiesisku lēmumu.	X	X	X	X	X*	X*	
		2) <b>Nodarbinātā ietekmēšana, lai panāktu personai labvēlīga lēmuma pieņemšanu.</b> <u>Piemēram</u> , tiek dots rīkojums sodīt personu, izvairoties no tiesiskas procedūras ievērošanas.	X	X	X	X	X*	X*	
		3) <b>Ļaunprātīga dienesta stāvokļa izmantošana.</b> <u>Piemēram</u> , tādu rīkojumu došana, kas ir pretēji dienesta interesēm.	X	X	X	X	X*	X*	
2.4.	Rīkojumu, lēmumu, iekšējo normatīvo aktu atcelšana, kurus izdevis parlamentārais sekretārs, valsts sekretārs, citas ministrijas pārvaldes amatpersona	<b>Ļaunprātīga dienesta stāvokļa izmantošana.</b> <u>Piemēram</u> , politiska amatpersona atceļ kādu valsts sekretāra izdotu rīkojumu, lai kāda persona gūtu labumu.	X	X					
2.5.	Saskare ar sabiedrības pārstāvjiem dažādās darbības jomās, tostarp komunikācija ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, uzņēmējdarbības vides un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, dalība privātpersonu organizētajos pasākumos	1) <b>Neatļauta dāvanu vai viesmīlības piedāvājumu pieņemšana.</b> <u>Piemēram</u> , dalība privātpersonas organizētajā pasākumā vai ārvalstu braucienā, par to neveicot samaksu, tostarp tā laikā saņemot dažādus labumus.	X	X	X	X	X	X	
		2) <b>Dāvanu vai viesmīlības piedāvājumu pieprasīšana un pieņemšana.</b> <u>Piemēram</u> , lai nodrošinātu konkrētu sabiedrības pārstāvju interešu aizstāvību.	X	X	X	X	X	X	
		3) <b>Noteiktu interešu lobēšana, specifisku interešu aizstāvēšana.</b> <u>Piemēram</u> , kādu konkrētu interešu pārstāvēšana, izvēloties pretendentu, virzot jaunu regulējumu.	X	X	X	X	X	X	



		4) <b>Darba vidē gūtās informācijas izmantošana, lai gūtu labumu sev vai citai personai.</b> <u>Piemēram</u> , informācijas izpaušana ieinteresētajām personām, lai gūtu personisku labumu, piemēram, par nākotnē plānotu konkursu.	X	X	X	X	X	X
2.6.	Sadarbība ar starptautiskajām vai nacionālajām sankcijām pakļautajām personām vai ar personām, kuras vēlētos potenciāli legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus (risks ietekmē valsts un publiskā sektora tēlu un reputāciju)	1) <b>Politiskās amatpersonas vai viņas vadītās iestādes sadarbība ar sankciju sarakstos iekļautajām personām.</b> <u>Piemēram</u> , izpratnes trūkuma dēļ vai saņemot preti kādu labumu, tiek noslēgts līgums, nodots īpašums vai veikta cita veida sadarbība ar sankcijām pakļautu personu, NVO vai uzņēmumu.	X	X	X	X	X	X
		2) <b>Nav izpratnes par NILLTPF un sankciju regulējuma pārkāpumu iestāšanās riskiem.</b> <u>Piemēram</u> , amatpersona nespēj identificēt risku. Pārbaudes netiek veiktas efektīvi. Notiek darījums.	X	X	X	X	X	X
<b>3. Padotībā esošo amatpersonu iecelšana un dienesta gaita</b>								
3.1.	Amatpersonu atlase, iecelšana, termiņa pagarināšana, pārcelšana un atbrīvošana no amata	1) <b>Amata konkursi – neatļauta informācijas izpaušana. Informācijas izpaušana personiskajās interesēs. Kandidāta virzīšana.</b> <u>Piemēram</u> , neizpaužama informācija par kandidātiem un atlases rezultātiem tiek nodota žurnālistam. Ļaunprātīga dienesta stāvokļa izmantošana. Dalība amatpersonu konkursu atlases komisijās, lai nodrošinātu politiski atbilstošākā kandidāta uzvaru. Politiski atbalstāma kandidāta virzīšana.	X	X	X	X	X	X
		2) <b>Iestādes darbinieku pieņemšana darbā.</b> <u>Piemēram</u> , lūdz pārvaldes amatpersonas pieņemt darbā kādu personu partijas vai personīgajās interesēs, piemēram, radnieku.	X	X	X	X	X	
		3) <b>Iestādes vadītāja termiņa nepagarināšana.</b> <u>Piemēram</u> , iestādes vadītājam netiek pagarināts pilnvaru termiņš, lai šajā amatā ieceltu citu, ministram pietuvinātu personu.	X	X				
3.2.	Disciplinārlietu ierosināšana, disciplinārsoda piemērošana. Dienesta pārbaudes organizēšana vai veikšana iestādē un zemākās iestādēs, lai noskaidrotu faktus vai izvērtētu attiecīgo pārvaldes amatpersonu rīcību	1) <b>Prettiesiska labuma pieprasīšana un saņemšana.</b> <u>Piemēram</u> , tiek pieprasīts vai saņemts labums, lai sasniegtu konkrētu lietas iznākumu.	X	X				
		2) <b>Dienesta pārbaudes organizēšana.</b> <u>Piemēram</u> , dienesta pārbaudes organizēšana bez objektīva pamata, lai "atbrīvotos" no kāda darbinieka un viņa vietā ieceltu politiski atbilstošāku kandidātu.	X	X				
		3) <b>Apzināta informācijas slēpšana savās vai citas personas interesēs.</b>	X	X				

		Piemēram, tiek slēpta informācija, lai ietekmētu pārbaudes procesu.							
3.3.	Ministru kabineta locekļa birojā nodarbināto personu koordinēšana (pienākumu sadale un kontrole)	<b>Nevienlīdzīga attieksme lēmumu pieņemšanā attiecībā pret citiem darbiniekiem.</b> Piemēram, labvēlības izrādīšana konkrētām amatpersonām.				X			
<b>4. Politisko amatpersonu interešu konflikti un personīgā ieinteresētība. Rīcība ar iestādes līdzekļiem. Darbā gūtās informācijas izpaušana.</b>									
4.1.	Interešu konflikta jomā noteikto prasību ievērošana un uzraudzība (tostarp valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumu ievērošana, ziņošana augstākai amatpersonai par atrašanos interešu konfliktā u. c.)	1) <b>Valsts amatpersonas funkciju izpilde interešu konflikta situācijā. Savlaicīga neinformēšana par iespējamu interešu konfliktu vai personisku ieinteresētību.</b> Piemēram, augstāka amatpersona netiek informēta par tādu pienākumu veikšanu, kuru rezultātā ir ieinteresēts radnieks vai sadarbības partneris.	X	X	X	X	X		
		2) <b>Likumā noteikto amatu savienošanas ierobežojumu neievērošana.</b> Piemēram, tiek veikts cits darbs, nesāņemot amata savienošanas atļauju, vai darbs, kuru veikt ir aizliegts.	X	X	X	X	X		
		3) <b>Neatļauta ienākumu gūšana.</b> Piemēram, tiek gūti ienākumi, savienojot valsts amatpersonas amatu ar tādu amatu, kuru savienošanu nepieļauj normatīvie akti.	X	X	X	X	X		
4.2.	Priekšrokas došana un personisko attiecību izmantošana	1) <b>Personisko attiecību izmantošana, lai nodrošinātu iestādei svarīgu jautājumu prioritāru izskatīšanu.</b> Piemēram, tiek dota priekšroka konkrētas ministrijas jautājuma ātrākai izskatīšanai, pamatojoties uz personisku paziņanos, bez cita objektīva iemesla skatīt jautājumu ārpus ierastās kārtības.	X	X	X	X	X	X	
		2) <b>Personiski, profesionāli vai politiski pietuvinātu personu virzīšana bez objektīva pamata.</b> Piemēram, tiek dota priekšroka konkrētam kandidātam konkursā uz amatu vai publiskajā iepirkumā.	X	X	X	X	X	X	
4.3.	Rīcība ar iestādes mantu (dienesta transportlīdzeklis, saziņas līdzekļi, elektronisko sakaru līdzekļi, datortehnika, kancelejas preces u. c. inventārs) un finanšu līdzekļi (komandējumi u. c.)	1) <b>Iestādes mantas vai finanšu līdzekļu izšķērdēšana.</b> Piemēram, iestādes resursu patērēšana privātām/partijas vajadzībām.	X	X	X	X	X	X	
		2) <b>Finansiālu un/vai materiālu zaudējumu radīšana.</b> Piemēram: nelikumīgi tēriņi, piemēram, pakalpojumu apmaksā politiski pietuvinātam uzņēmumam, nepārlicinoties, ka pakalpojums tiek sniegts.	X	X	X	X	X	X	

		3) <b>Iestādes mantas vai finanšu līdzekļu neatļauta izmantošana personīgajām vajadzībām.</b> <u>Piemēram</u> , dienesta transportlīdzekļa izmantošana ārpus darba laika privātām vajadzībām.	X	X	X	X	X	X
4.4.	Rīcība ar ierobežotas pieejamības informāciju, informāciju dienesta vajadzībām, konfidencialu informāciju, arī fiziskas personas datiem	<b>Ierobežotas pieejamības informācijas izpaušana trešajai personai (piemēram, personīgi pazīstamai personai, personai, kura par to apsolījusi nepienākošos labumu u. tml.).</b> <u>Piemēram</u> , radnieks vai partijas biedrs tiek informēts par amata konkursu, publisko iepirkumu, personas lietas izmeklēšanas gaitu.	X	X	X	X	X	X
<b>5. Priekšvēlēšanu aģitācija un politisko partiju finansēšana</b>								
5.1.	Administratīvo resursu izmantošana priekšvēlēšanu aģitācijā	1) <b>Nodarbinātā ietekmēšana, lai panāktu, ka persona veic priekšvēlēšanu aģitāciju.</b> <u>Piemēram</u> , persona tiek emocionāli ietekmēta, lai panāktu, ka tā veic priekšvēlēšanas aģitācijas uzdevumus.	X	X	X	X	X	X
		2) <b>Iestādes resursu izmantošana priekšvēlēšanu aģitācijai.</b> <u>Piemēram</u> , iesaista iestādes darbiniekus un izmanto iestādes autotransportu un citus materiāltehniskos resursus semināra rīkošanai, kura mērķis veicināt politiskās partijas ievēlēšanu.	X	X	X	X	X	X
5.2.	Politisko partiju finansēšana	<b>Politiskās partijas finansēšana, tostarp dažādas labuma izpausmes, lai saņemtu valsts (pašvaldības) pasūtījumu (piemēram, publiskā iepirkuma veidā) nākotnē (ziedojumi un labumi kā slēptie kukuļi).</b> <u>Piemēram</u> , vienošanās ar personu par ziedojumu politiskajai partijai, lai nākotnē saņemtu iestādes pasūtījumu.	X	X	X	X	X	X
<b>Horizontālie riski (neatkarīgi no jomas)</b>								
<b>6. Sabiedrības uzticēšanās un valsts un publiskā sektora tēla un reputācijas riski</b>								
6.1.	Politiskās amatpersonas savā darbībā iestājas par sabiedrības interesēm atbilstošāko risinājumu, ievēro atklātību, atbildību un taisnīgumu, ir atsaucīgas iedzīvotāju viedoklim un sabiedrības gaidām, apzinās, ka viņu rīcība ietekmē sabiedrības uzticēšanos valsts institūcijām kopumā.		X	X	X	X	X	X
6.2.	Politiskās amatpersonas atbildīgi vērtē, kā viņu lēmumi un rīcība ietekmē valsts un publiskā sektora tēlu un reputāciju.		X	X	X	X	X	X

Piezīme. \* Attiecināms tikai gadījumā, ja Ministru kabineta loceklis atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumam ir devis tiesības šīm politiskajām amatpersonām dot rīkojumus pārvaldes amatpersonām.